

چگونگی حمایت از نیروی کار و سرمایه داخلی و تقویت تولید ملی

دکتر محمدرضا رفعتی، عضو هیات علمی موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

پانا

در شرایط خاص فعلی، حمایت از نیروی کار و سرمایه، با هدف ارتقاء توان تولید ملی، ضرورتی انکار ناپذیر است. اما سوال اینجاست که این حمایتها به چه شکل باید صورت گیرند. در گذشته، هنگامی که از حمایت از عوامل تولید داخلی صحبت به میان می آمد نخستین موضوعاتی که به ذهن خطور می کرد مباحث مربوط به افزایش حقوق ورودی کالاهای وارداتی، افزایش نرخ ارز و دیگر محدودیتها و ممنوعیت های وارداتی بودند. اما در شرایط حاضر به دلیل افزایش شدید قیمت ارز در بازار آزاد و عدم دسترسی بسیاری از واردکنندگان کالاهای لوکس و غیرضروری به ارز دولتی، نیازی به این قبیل حمایتها احساس نمی شود. در زمینه حمایت از صادرات غیرنفتی نیز در شرایط حاضر، ضرورتی برای افزایش مشوق های صادراتی دیده نمی شود، چرا که افزایش قیمت ارز، به تقویت رقابت تولیدات کشور در بازارهای داخلی و خارجی منتهی شده است. بنابراین، هم تولید کالاهای جایگزین واردات و هم تولید کالاهای صادراتی جذابیت بیشتری پیدا کرده است. به عنوان مثال، یک کالای صادراتی با قیمت یک دلار در سال گذشته حدود ۱۰ هزار ریال و امسال حدود ۱۹ هزار ریال عاید صادر کننده می کرد. از سوی دیگر، قیمت یک کالای وارداتی یک دلاری با حقوق ورودی ۵۰ درصد در سال گذشته ۱۵ هزار ریال و در سال جاری حدود ۲۵۱۳۰ ریال خواهد بود.

بدیهی است که به دلیل افزایش هزینه واردات کالاهای سرمایه ای و واسطه ای مورد نیاز تولیدات داخلی، هزینه این تولیدات نیز متناسب با ارزیابی آنها افزایش خواهد یافت اما هیچ گاه به اندازه درصد تغییر در نرخ ارز آزاد نخواهد بود. در این شرایط اگر اجازه دهیم تا قیمت تولیدات داخلی جایگزین واردات به واسطه کاهش رقابت پذیری کالاهای وارداتی (یا حتی ممنوعیت واردات آنها به دلیل تحریم) به گونه ای بی رویه و بسیار فراتر از افزایش هزینه تولید آنها، بالا برده شود این امر به تشدید تورم و متعاقب آن، افزایش نرخ دستمزد و تسهیلات بانکی منجر خواهد شد و حاشیه رقابت پذیری تولیدات داخلی را کاهش خواهد داد و سیاست جایگزینی واردات را با شکست سریع تری

روبه‌رو خواهد ساخت. بنابراین جلوگیری از افزایش بی‌رویه قیمت‌ها، چه برای توسعه صادرات و چه برای جایگزینی واردات در بخشهای استراتژیک و مهم، ضرورتی انکارناپذیر است که گذشته از انضباط مالی و پولی، مستلزم نظارت و مدیریت دقیق بر روند تغییر قیمت‌های شاخص در اقتصاد است. بحث کاهش نرخ حقوق ورودی کالاهای وارداتی نیز در همین راستا و به منظور حفظ شرایط رقابتی قابل توصیه خواهد بود.

همزمان، دولت می‌تواند با کاهش هزینه و ریسک فعالیت‌های اقتصادی در کشور، حمایت بیشتری از نیروی کار و سرمایه داخلی به عمل آورد. حمایت از کارآفرینان، کمک به تجاری سازی یافته‌های پژوهشی، شایسته سالاری در دستگاههای اجرایی، اتخاذ اقدامات مناسب در جهت جلوگیری از فرار مغزها و ایجاد انعطاف لازم در بازار کار به گونه‌ای که هم منافع شاغلان فعلی و هم منافع جویندگان کار تامین گردد، از جمله اقدامات مورد نیاز در جهت حمایت از نیروی کار داخلی است. در بحث حمایت از سرمایه داخلی نیز دولت می‌تواند با اتخاذ اقداماتی در جهت کاهش بوروکراسی اداری، پیش آگهی در خصوص روند تحول در سیاستهای اقتصادی، عدم اصرار بر قیمت‌گذاری مصنوعی، حصول اطمینان از تخصیص صحیح تسهیلات بانکی و منابع ارزی به طرحهای تولیدی و حفظ ثبات در محیط اقتصاد کلان، زمینه تخصیص صحیح منابع سرمایه‌ای کشور را فراهم سازد. تولیدکنندگان با تولید کالای مرغوب و مصرف‌کنندگان داخلی با استقبال از این کالاها، نقشی اساسی در حمایت از عوامل و تولیدات داخلی خواهند داشت.